

Szívvvel és lélekkel

MSZBT-munka a HÓDIKÖT-ben

A megyében működő több mint 50 MSZBT-tagsoport között a legnagyobbak közé tartozik a vásárhelyi HÓDIKÖT barátságot ápoló kollektívája. Ezelőtt tíz évvel kaptak hivatalos működési engedélyt a mozgalmat irányító országos elnökségtől, de ez nem jelenti, hogy korábban ismeretlen fogalom volt az üzemben a magyar-szovjet barátság. A vállalat párt-, KISZ- és szakszervezetének segítségével soronként erős köteleket a barátság szálából.

Az üzemben napjainkban 3 olyan mérnök dolgozik, akik a Szovjetunióban szereztek meg diplomájukat. Az ő nyelvtudásuk és diákéveik során szerzett személyes kapcsolataik segítséget jelentenek a barátságot ápoló kollektívának. Bár elég kevés HÓDIKÖT-beli dolgozó beszél oroszul, ez nem jelent akadályt abban, hogy kapcsolatot tartanak szovjet emberekkel. Az elmúlt három évben több mint százszor utaztak a Szovjetunióba, 1979-ben például 42-en látogattak Moszkvába és Leninográdba. Evente jutalomként vállalati segítséggel jut el

néhány dolgozó a Szovjetunióba a Béke-vonattal. Ütőműveikről a vállalat újságjában számoltak be kedvet teremtve másoknak is az utazáshoz. E látogatásokat az MSZBT-tagsoport jól előkészítette.

A személyes kapcsolatok nem korlátozódnak a látogatások idejére. A vállalatnál minden évben jó néhány szovjet vendéget fogadnak, amikor nemzeti és közös évfordulókat ünneplik. A KISZ-es és a szovjet fiatalok gyakran rendeznek sporttalálkozókat. A barátsági munkától nem idegen a gazdasági tervek teljesítése sem. Az odesszai Krupszkaja Kötőtárúgyárral szocialista versenyben állapodtak meg, majd ezután kölcsönösen delegációt küldtek egymáshoz. Az Interkozmosz-programban történt szovjet-magyar űrrepülés még nagyobb lendületet adott a barátsági munkának. A brigádok üdvözlő táviratokat küldtek az asztronautáknak. Az űrrepülésről készült fényképekkel, plakátokkal díszítették a műhelyeket. A repülés sikeres befejezése után megkoszorúzták az

üzemben levő Gagarin-emlékoszlopot. A vállalat kollektívája ezért emléklapokat és köszönőlevelet kapott az MSZMP Központi Bizottságtól.

A kulturálódást és kikapcsolódást is színesebbé, vonzóbbá teszi a barátsági munka. Minden évben, a szovjet filmhét alatt, legalább száz dolgozó nézheti meg a vállalat segítségével az olyan világhírű alkotásokat, mint a Szibériáda vagy a Prémium. A színvonalas vetélkedőkön mindig sokan vesznek részt. 1980-ban a „Hős városok — városok hősei” szellemi tornára 35 brigád 105 tagja jelentkezett, és hogy kellően felkészülhessen, 20 kollektíva tagjai fizették elő az Ország Világ hetilapot.

Az MSZMP Központi Bizottság titkársága 1970. július 6-i határozata alapján, a vállalati pártbizottság irányításával a HÓDIKÖT dolgozó eredményes magyar-szovjet barátsági munkát végeznek. Eredményeik arról tanúskodnak, hogy szívvel-lélekkel végzik e tevékenységüket.

S. L. B.

Alkalmazás és alkalmazkodás

ALKALMI ÉREM INDÍTÁSA Lapis András szegedi szobrászművész kamarakiállítását a Közművelődési Palota Kupola Galériájában. A plakátján ugyanis szerves része egy, a kiállításra készült érem. Előlapján a múzeumépület és a városkörül a felirat: Móra Ferenc Múzeum, Lapis András kiállítás, Szeged. Hátulján a kupolában látható vaskapu körül ez olvasható: Képzőművészeti világhét — múzeumi hónap esemény, 1981. A Szeged a Képzőművészetben című viselő kamaratárlat az alkalmi érmek jegyében született annak ellenére, hogy néhány kispasztika és rézkarc is látható a bemutatón. Sőt, mintegy közművelődési, ismeretterjesztési gesztusként fölvilan a rézkarcnyomás, a vertérem-készítés és a bronzöntés egy-egy fázisa. Lapis András művészetének meghatározója mégis az alkalmi érmek sorozata.

Igencsak veszélyes vállalkozás hosszú éveken keresztül megbízások nem mindig kizárólag esztétikai követelményeket tartalmazó feladatok szorításáiban maradandót alkotni. Ráadásul jórészt egyetlen város mecenási igényeit kielégíteni. Így kerültek egymás mellé a nagy árvíz centenáriuma-ra készült darabok, a Hungarhotels-érmek, a Radnóti-, a Szent-Györgyi-, a Juhász Gyula-, a József Attila-fogalmazványok, a Zenebarátok Kórusának, az ipari vásárnak, a száz éve alapított szegedi tűzoltóság, a Komplex Vállalatnak, a néptánccsoportjának, az éremgyűjtők klubjának stb. megbízására készített munkák. S hiába tiltakozik Lapis Andrásban a művész, mind gyakrabban kénytelen éremekben a pontos karakter, mint a művészi vagy tudósi életpálya lényege, a személyiség tettenérése, gyakoribb az állandó elemek-motívumok, mint például az oly sokszor visszatérő városcímerek-variációk, karakteres szegedi épületek képei és az igen konvencionális érmek. Legjobb formáját az éremművész Lapis András

például olyan kavics formájú bronzrögön mutatja, melybe belevéste azt a Radnóti-sort: „Im itt e kő, de föléről e kő sem látható.”; vagy a múzeumi hónap idején átadásra kerülő díj, ahol szerves egységre tudta kapcsolni az érmet befoglaló körformát, a benne levő töredezett rög természetközeli világát és egy régi kultúrkor nyomát őrző oszlop képét; a Pro urbe összevethető érem, a néptánccsoport plakátjának hullámzó szoknya ritmusát őrző plakett vagy az érmet kítőltő kívánatos szájforma, az alsóvárosi templom karakteres íveit őrző vagy a nagy árvíz emlékére készített munkája.

Kispasztikáin a síheder József Attila, a fiatal farmernadrágos anyja, az állatpótos nő kis torzója a leginkább emlékeztet. A kiállítás legfőbb tanulsága, hogy az alkalmi érmek sokasága könnyen válik a sokszor használt motívumok és a mesterség biztos fogásainak rutinszerű alkalmazásává.

ALKALMAZOTT GRAFIKA KÁKNAK „bélyegzi” kiállítását a fiatal Kozák Attila, akinek munkái a szegedi Ifjúsági Ház galériájában láthatók. A fiatal grafikus igencsak utálhatja a bürokráciát jelképező pecséteket, mert már a meghívójára is rányomatott vagy ötöt, nem beszélve a „pecséterség” gondolatokról csoportosítható sorozatáról. Azokról a sem grafikáknak, sem plakátoknak, sem kollázsoknak, de még objektnek sem nevezhető ösvérekéről, melyeken egy újságírók köré százával nyoma a pecséteket, vagy egy másikon egymás mellé ragasztja az igazolványokat, belépőcecdulákat, használati utasításokat, jótállási jegyeket, bankkártyákat, s mindezt egy nagy pecséttel véli hitelesíteni: „Magyarok! Eljen a bürokrácia!” Ötletek ezek, s valóban fontos, társadalmi életünket metelyező kérdésekről szólnak. A gond csupán az, hogy meglehetősen felszínesen, egyszerűen, mely csupán a karikatúra múltó elményét idézi elő a szatíra vagy a groteszk felkavaró elménye helyett. Ez jellemző a plakátterveit, karikatúráit, objektjeit, rajzait is. Né-

ha mintha Boncz Géza a magyar nyelv szövegterületeit egymásra kopírozó nyelvi ötleteit kapnának vizuális megfogalmazást, mint például az Ember (szabás) minta, a ceruza és ecset-olló plakátottele, a Hány cédula az élel? címet viselő grafikai kérdőjele vagy a Levél a nővéremnek című nyolcra burkolt, Bereméni Géza és Cseh Tamás ihletésében született, különleges kitérteket viselő zakója. Plakátterveit inkább maga számára készített munkák, mint sokszorosításra alkalmas, alkalmazható grafikák. Meghívójában arra hívta fel a művész a címzett figyelmét „amennyiben bármilyen észrevétel, ki-
roagást, esztétikai kárt észlel, azt azonnal rögzítse az Ügyfél-könyvében.” Ime!

AZ ALKALMAZÁS ÉS ALKALMAZHATÓSÁG kettsége jellemzi a két esztendője hazánkba települt fiatal szovjet festőművész, Jurij Uszanov tárlatát, amely a Képcsarnok Galériájában Lajos Termében látható. Jól ismert festői törekvéseket asszimilálva igyekszik alkalmazkodni új körülményeihez. Háromféle irányban tájékozódik. Néhány tájképe a posztimpresszionista hagyományok kommersz folytatásáról árulkodik (Szegedi tanyák, Krumben, Reggel, Őszi kertek, Őszi mező). Képeinek másik csoportja — csendéletek és tájbrázolások — erőteljes szinuszhatárról, dinamikus ecsetkezelésről, expresszív hangulatokról vall (Mezei csokor, Napraforgó, Csendélet könyvvél, Gesztenyész, Nyárfa, Páros tó). Számomra legizgalmasabb festői munkásságának harmadik csoportja, ahol képes elszakadni a konkrét valóságtól és nem köti a mesterség konvencióit sem. Ilyen például a Szűret vörösen kavargó szövevénye, az Esti fények horizontális és vertikális ellentéte, a Nagymaros fényben centrális szerkesztése, a Sziesztá suhanó vonalrendje, a Koncert fényekké varázsolt zenei ritmus, az Éteremben vibráló színvilága, a Kávéházi nosztalgia belső fűtött-sége.

Tandí Lajos

Befejeződtek Szegeden a kamarazenei napok

A szegedi kamarazenei napokra a koronát tette fel a csütörtök esti hangverseny a Tisza-szállóban. Azt hiszem, nem valódiat meg senki lokálpatrióta elfogultsággal, ha őszinte elismeréssel hangján szölk a Pál Tamás vezette Szegedi Kamarazenei zenekarról, mert az ő komoly, áldozatos és jó munkájuknak köszönhető a két sikeres ösbemutató. Azok a barokk művek pedig, amelyek bevezették, illetve lezárták a koncertet — Bach V. brandenburgi versenye és Albinoni Adagioja — remekül rimeltek a kortárs szerzők műveire, mivel mind Molnár László, mind Petrovics Emil előtt is kompozícióik megálmódásakor, letűnt korok (a világi középkori zenétől kezdve, barokk és klasszikus) formai ideál lebegtek.

Molnár László Collage II. című kompozíciójának hallgatásakor fokozott érdekeséget és feszültséget jelentett az a formális kétarcúság, ahogyan a mának és a múltnak szemellett beképezte össze harmónikus egészzé, egy művön belül. Ugyanis a kétrészes alkotás mindegyik tétele szabályos, tradicionálisan visszatérő — az első háromrészes, a második pedig egy igen rafinált quasi rondóformában fródot. Ezen hagyományos, arányos, külön keretek között korszerű nyelven, a legkorszerűbb kompozíciós eszközökkel (collage technika, tizenkét-hangúság, bár azért nem do-dokafónia, hanghalmazok, aleatorikus elemek) egy izig-vérig huszadik századi ember lelki kerestmetszetét vetítette élénk. Az első rész (Introduzione) melódikai érdekessége, hogy két fő pillérhangra épül: a tétel elején és utolsó részében az „e”, a középsőben pedig az „f” hangra.

E tartópillérekre támaszkodva fejlődik a rendkívül izgalmas zenei történet, a szerző szavaival élve „Kiseb-nagyobb, egymástól lát-szólag teljesen független elemek montírozásával”. Mintha a hajnali álom és az ébrenléti határan lebegnénk. Az önkívület tejjehér köd-takarója fel-felhasad a xilofon tühgyes, kopogó ritmusára, a hegedűk vonó-fáinak recsegésére, a cselló pizzicato-pattanásából kiszaladt elhaló glisszandója-

ra, Lassan ébred az öntudat, míg az Introduzione közpé-részéhez érve éles fortissimo hanghalmaz zuhan le ránk, jelezve a valóságra ébredés rideg pillanatát. Az ébredés fájdalma viaskodik a különböző hangszercsoportokon, míg ismét vissza nem tér a brácsákra a sejtelmesen remegő „e” hang. A zene megnyugszik, visszarevedezve az álom puhaságára. A második rész Aria címet visel. Az eddig említett jellemző-kön kívül fő érdekessége, hogy egy szopránhang jelenik meg, mint szólóhangszer — tehát szöveg nélkül. Ez a tétel már az ébrenléti világáé. Az ének szövege „B—A—C—H” hangokból alkotott motívumból bomlik ki. Rendkívül hatású, végtelen érzékeny, ezerarcú „dallam” ez. Szélid, lágy, szeszélyesen hajladó, szenvedélyes, puhán meleg, behíz-gelő vagy keményen rideg, éles. Egy eszményi nőalak jellemzését, s a hozzávaló szubjektív szenvedélyes ér-zelmektől terhes kötődés ze-nei ábrázolását éreztem kibontakozni e tételben. Tere-bessy Eva éneke membrán-érzékenységgel remekelt volt. Végezetül még az egész kompozíció hangszerezésé-nek gazdag változatosságát kifejező színhatásait dicsér-ném.

A hangverseny másik ösbemutatója Petrovics Emil

V. Kantátája volt. A basszushangra és kamarazene-karra írott öttelees — Törökországi levelek alcímet viselő — mű szövegét Mikés Kelemen nyomán Czigány György írta. Ebben a kompozícióban nincsenek meg-hökentő, újszerű technikai megoldások, de nem is hiányoljuk. Petrovics Emil zenészerzői nyelvezete, hang-ja így is eredeti, kifejező. A mű kiváló előadóját talál-ta meg Gregor József személyében. Karakterizáló ké-pessége, s gyönyörű basszuse-gységével hiteliesen szólaltat-ta meg a különböző han-gulatú tételeket, felvillantva a humort, a magányt, vagy akár filozófikus mélységű meditatív hangulatait.

Szólnunk kell még a Sze-gedi Kamarazenei napokról. Tel-jesítménye mindvégig ki-ezlenyített, színvonalas volt. Bach V. brandenburgi ver-senyében a karmester nél-küli összjáték feyvelmezt-sége, stílusúsága, megbíz-hatósága imponált. Az igé-nyes csemlalószólomat Pál Tamás játszotta virtuózan, magabiztosan. Lass Zoltán széphan-gú fuvolajátékával. Rákosi Géza finom, kultu-rált hegedűszólójával ara-tott megérdemelt sikert.

A Szegedi Kamarazenei Napok e hangversennyel zárultak.
Berényi Bogáta

Múzeumi pályázatok eredményei

A múzeumi és műemléki hónap szegedi eseményeinek hagyományos programja a Csongrád megyei néprajzi, nyelvújrási és történelmi gyűjtőpályázat eredményhirdetése. A Móra Ferenc Múzeum dísztermében a történelmi hét zárásaként adták át az idei pályázat díjait tegnap, pénteken délután.

A néprajzi és nyelvújrási gyűjtőpályázat felnőtt ka-

tegóriájában első díjat nyert Ifj. Lele József (Tápe) Táncrendek, táncleírás és Pánczél Józsefné (Csanádpalota) Parasztsors, parasztlelet című dolgozatával. Második díjban részesült dr. Kovács Józsefné (Szeged) A Csongrád megyei fehér himzés és Rácz Sándor (Makó) Földeák és környékének szólsápi, közmondásai című pályamunkájával. Harmadik díjas lett Komoly Pál (Szeged) Nádterős házak építése című és Szigeti György (Buda-pest) Hagymányos állattartás Apátfalván III. című munkájával. Negyedik díjat kapott Dudás Lajos (Csongrád) Aratási szerződés 1876-ból.

Az ifjúsági tagozat pályá-zói közül az első díjat Szent-i Csilla, a hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Gimnázium tanulója nyerte A vásárhelyi tanyavilág által végzett takarítás, fertőtlenítés, hulladék-kezelés, és állagmegóvás cí-mű pályamunkájáért. Második díjat kapott Csernus József, a szentesi Pollak szakközépiskola tanulója, a Szentes, Zrínyi utca 20. szám alatti ház leírásáért, harmadik díjas lett Oze Noémi (Székkutas) A paraszti élet-mód három nemzedéken ke-resztül, negyedik pedig Török Terézia (Hódmezővásár-hely) „Életem története” cí-mű paraszti önéletrajzáért. Szakköri különdíjjal jutal-mázták a makói Kun Béla

Általános Iskola honismereti szakkörének Makói népi gyűjtemények című munkáját és az iskola Mici mackó gyűjtőkörének Ferenczállási ragadványnevek című dolgozatát.

A történelmi pályázat fel-nőtt kategóriájának első dí-ját megosztva Katona Sándor (Szeged) Történelmi idők ta-núja és dr. Giday Károly (Szeged) A szegedi irodalom-története a XIX. század el-ső felében című dolgozatá-ért érdemelte ki. Második díjban is ketten részesültek. Kőszó János (Makó) A ma-kói első vasút születésének krónikája a 100 éves évfor-duló emlékére és Szilágyi Irén (Agárd) Adatok a Csongrád megyei vízivilág 18—19. századi történetének tanulmányozásához címet vi-selő munkájáért.

Harmadik díjat kapott Mo-hácsy Béla (Szeged) A Szán-tó Kovács János-féle agrár-szocialista mozgalom és zen-dülés a szegedi sajtó tükré-ben, valamint Fejesz Erzsé-bet (Nagymágocs) Nagymá-gocs művelődéstörténete kezdeti és a felszabadulás utáni időszakban című pá-lyázatáért. Negyven részesül-tek könyvtalomban. Az ifjúsági kategóriában mind-össze egy harmadik díjat ad-ták át — Ilyenke vagyunk! című munkájáért Pajtényi Dóra (Szeged) vehette át. Öten kaptak könyvtalomat.

Folyt. köv.

— talán túllontul ráértem? — átböngésztém a heti m-sort is. S valami különleges és sajátos szerkesztési elvre lettem figyelmes. Nem tudom, mióta érvényesül, de vélem, követ-kezményei tartósak lesz-nek. Sorozatokról van ugyanis szó! Folyt. köv. műsorok egész tömegéről. Kedden elindult hazai hó-dító útjára az új, 13 ré-szes Onedin familia; szer-dán láthatjuk a Zokogó majom harmadik részét; csütörtök: Itália múzeumaiban XV/1—2, és Az élet rebbenése VIII/1. Pénteken aztán újra a Zokogó ma-jom, s Gaston Phébus (VI/1) szárnyaengedése; másnap a Slágerhírlap

(VIII/6.) és Till Eulenspie-gel (V/1)! Vasárnapra is marad: A tavasz tizenhét pillanata (XII/4.) és Emile Zola, avagy az emberi lelkiismeret (IV/2). Pardon, a gyerekek ugyanezen a nap-on délelőtt! A banda el-len című folytatásos film ötödik részét kapják tíz-óráira!

Persze, ilyenkor szokás azt mondani: ez csak a mindenevőt zavarja. Tes-sék választani! Nem is fél-tem magam. De azért tes-sék csak elképzelni, ezek között jó dolgok is vannak. No, majd csak túléljük valahogyan. Egyelőre az nézi a mozgó dobozt, aki mindig, azt nézi. Később talán majd figyel a mű-sorszerkesztőség azokra is, akik választani szeretnek.

Sz. S. I.